

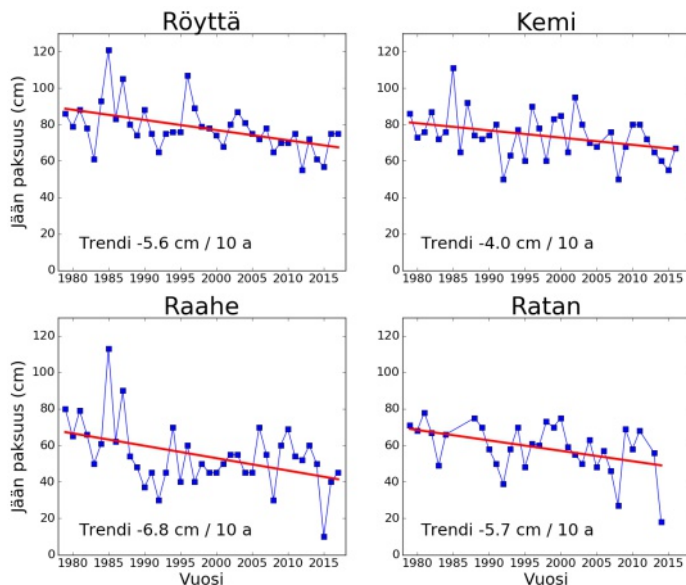
Talvinen jääkansi on Pohjanlahden ominaispiirre. Havaintojen mukaan jääkenttä on ohentunut ja supistunut viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana ilmastonmuutoksen seurauksena. Tämä suuntaus tulee jatkumaan ainakin seuraavan sadan vuoden ajan mutta silti merijäätä tulee esiintymään myös tulevaisuuden leutoinkin talvina Perämeren pohjukassa.

Nykytila

Keskimääräisenä talvena jää peittää koko Perämeren ja Selkämeren rannikkoalueet. Ankarina vuosina koko Pohjanlahti on jään peittämä ja jäätalven pituus voi Perämeren pohjukassa olla yli kuusi kuukautta. Leudoimpina talvina Selkämeri pysyy sulana.

Rannikon läheisellä kiintojäävyöhykkeellä merijään suurin vuotuinen paksuus on Perämerellä 40 - 70 cm ja Selkämerellä 10-40 cm. Avomerellä jääkenttä liikkuu, avautuu ja pakkaantuu tuulien ja merivirtauksien vaikutuksesta. Siellä jäänpaksuus voi olla kiintojään paksuuteen verrattuna moninkertainen.

Pohjanlahden jääoloja on havainnoitu viime vuosisadan alusta alkaen. Jääoloille on tyypillistä vuosien välinen suuri vaihtelevuus. Viimeisen kymmenen vuoden aikana onkin havaittu sekä erittäin leutoja (2008, 2015) että ankaria talvia (2010,2011). Myös ilmastonmuutoksen vaikutus jään peittävyteen ja paksuuteen näkyy selvästi. Jään suurin vuotuinen laajuus on vähentynyt keskimäärin 2 % ja kiintojään paksuus 4–7 cm vuosikymmenessä.

Jään paksuuden muutoksia Perämeren havaintopisteillä

Tulevaisuus

Ilmaston lämpeneminen johtaa leudompiin jääolosuhteisiin, mutta jatkossakin jäätalvien vuosien välinen vaihtelevuus tulee olemaan suurta. Tulevaisuudenkin ilmastossa tullaan kohtaamaan sekä ankaria että leutoja talvia. Keskimääräisinä talvina Perämeri tulee jäätyämään ainakin osittain. Selkämerellä jäätä tulee esiintymään harvemmin.

Jääolojen muutokset riippuvat suuresti globaalin ilmastonmuutoksen voimakkuudesta. Jos ilmaston lämpenemistä pystytään hillitsemään Pariisin sopimuksen mukaisesti, jääolojen muutosvauhti voi jopa hidastua. Päästöjen jatkuessa nykyisen mukaisesti, meri tulee jäätyämään leudoimpina talvina ainoastaan matalilla rannikkoalueilla Perämeren pohjukassa.

Jari Haapala, Iina Ronkainen (IL)